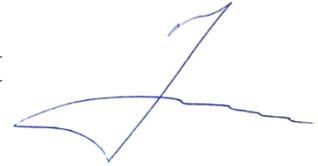

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ФЕДОНЮК СЕРГІЙ ВАЛЕНТИНОВИЧ

УДК 327:316.772.4-027.511(043)

**НЕСТАБІЛЬНІСТЬ І КОЛАБОРАТИВНА КОМУНІКАЦІЯ
В МІЖНАРОДНИХ ПОЛІТИЧНИХ СИСТЕМАХ**

23.00.04 – політичні проблеми міжнародних систем
та глобального розвитку

Реферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора політичних наук

Чернівці – 2026

Дисертацією є рукопис.

Робота виконано самостійно.

Опоненти: доктор політичних наук, професор
ПЕРЕПЕЛИЦЯ Григорій Миколайович,
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса
Шевченка,
професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої
політики;

доктор політичних наук, професор
СИДОРУК Тетяна Віталіївна,
Національний університет «Острозька академія»,
завідувач кафедри міжнародних відносин;

доктор політичних наук, доцент
ТЕРЕЩУК Віталій Іванович,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,
завідувач кафедри міжнародної журналістики.

Захист відбудеться «20» лютого 2026 року о 10.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 76.051.03 Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича за адресою: 58012, м. Чернівці, вул. Кафедральна, 2, ауд. 18.

Із дисертацією можна ознайомитися на офіційному сайті <https://www.chnu.edu.ua/nauka/zdobuvachu-naukovoho-stupenia/postiino-diiuchi-spetsializovani-vcheni-rady/spetsrada-d-7605103/> та в бібліотеці Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича за адресою: 58012, м. Чернівці, вул. Лесі Українки, 23.

Реферат розіслано «16» січня 2026 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Любов МЕЛЬНИЧУК

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Сучасна міжнародна політика характеризується високою часовою мінливістю, невизначеністю наслідків, складністю причинно-наслідкових зв'язків і множинністю інтерпретацій, що спричинює суттєве ускладнення процесів впливу й управління. На прикладах масових протестних рухів та революцій, що мали наслідком значні зміни в міжнародних системах і виборчих кампаній, що призвели до глобальної зміни балансу сил та конфігурації союзів, бачимо, що все більш вагому роль відіграють не рішення класичних інституцій, а мережеві взаємодії багатьох акторів. Комунікація, заснована на колаборативності, тобто горизонтальній взаємодії й масовій співпраці, перетворюється на механізм формування реальності. Вона може або посилювати нестабільність через поширення дезінформації та поляризаційних наративів, або формувати колективну стійкість завдяки швидкій координації й спільному виробленню рішень, а впливаючи на перебіг конфліктів, інтеграційні процеси, інформаційну безпеку, стійкість демократій і міжнародних організацій, стає системним фактором міжнародних процесів.

Дослідження дає змогу переосмислити міжнародні політичні системи як відкриті, нелінійні та адаптивні утворення, у яких інститути, держави й наднаціональні актори взаємодіють за умов підвищеної волатильності, невизначеності, складності та неоднозначності (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity, VUCA), де поряд із «класичними» акторами діють розподілені комунікаційні коаліції, здатні впливати на порядок денний і результати. У такому аспекті вивчення зв'язку між нестабільністю й колаборативною комунікацією дає змогу точніше описувати реальні механізми міжнародної політики та пропонувати адекватні моделі стійкості. Тому виникає потреба об'єктивного пояснення й визначення впливу колаборативної комунікації на динаміку нестабільності міжнародних систем для обґрунтування політичних рішень з урахуванням рівня нестабільності середовища, характеристик мережевої взаємодії та ризиків і потенціалу колективної дії. Без цього дискусії про «нестабільність» та «мережеві спільноти» залишаються переважно декларативними, а політики – реактивними.

Наявні раніше дослідження охоплюють кілька близьких, але розрізнених полів: концепт VUCA розроблено переважно в менеджменті й лише фрагментарно адаптовано до міжнародних відносин; теорії мережевої взаємодії

описували механізми участі на мікро- та мезорівні мереж, однак їх рідко пов'язували з макродинамікою міжнародних політичних систем; дослідження стратегічних комунікацій і протидії іноземному інформаційному маніпулюванню та втручанню зосереджувалися на інструментарії політик, але не спиралися на уніфіковану вимірювальну рамку для врахування мережевих процесів; застосування обчислювальних підходів і мережевих індикаторів потребує стандартизованих процедур операціоналізації для міжкешних зіставлень; на інституційно прикладному рівні, зокрема в контексті реалізації політик ЄС, роль колаборативної комунікації висвітлювалося неповно.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, грантами.

Дослідження виконано в межах плану науково-дослідних робіт кафедри міжнародних відносин Волинського національного університету імені Лесі Українки (у 2016 – серпні 2025 рр. – кафедра міжнародних комунікацій та політичного аналізу; до 2016 р. – кафедра міжнародної інформації) і безпосередньо пов'язано з такими темами: «Актуальні проблеми формування та розвитку європейського інформаційного простору» (до 2011); «Інформація та комунікація в сучасному світі» (2012–2014, № держреєстрації 0112U001779); «Проблеми захисту інформаційного простору та національної інформаційної безпеки» (2016–2020); «Інформаційна гігієна як напрям національної безпеки» (реєстраційний номер 0120U104944 від 18.11.2020 р.).

Дослідження узгоджено з цілями й завданнями низки міжнародних грантових проєктів; у дисертації використано їхні результати та напрацювання, а під час їх реалізації презентовано результати дослідження:

- ERASMUS+ Jean Monnet Module «Стратегічні комунікації Європейського Союзу: протидія деструктивним впливам» (2022–2025, № 101047033 – EUSCCDI – ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH);
- ERASMUS+ Jean Monnet Module «Протидія ЄС зовнішньому інформаційному маніпулюванню та втручанню» (із 2024 р., № 101172342 – EUC2FIMI – ERASMUS-JMO-2024-HEI-TCH-RSCH);
- ERASMUS+ Jean Monnet Module «Європейська інтеграція для громад у контексті вступу України до ЄС» (із 2024 р., №101175264 – EUAccession – ERASMUS-JMO-2024-HEI-TCH-RSCH);
- ERASMUS+ Jean Monnet Chair «Студії ЄС у СНУ імені Лесі Українки» програми Європейського Союзу ERASMUS+ Кафедра

Жана Моне (2019–2022, № 611478-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-CHAIR);

- ERASMUS+ Jean Monnet Center of Excellence «Волинський центр європейських студій: зелене та безпечне сусідство» (№ 101085647 – VCES – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH).

Мета дослідження – розробити та верифікувати наукову модель пояснення нестабільності міжнародних політичних систем у мережево опосередкованому середовищі шляхом інтеграції вимірів VUCA з конфігураціями колаборативної комунікації, а також у межах цієї моделі виявити й пояснити інституційні та технологічні механізми, за яких колаборативна комунікація переходить від дестабілізувальної дії до стабілізаційної й стає ресурсом міжнародної безпеки й міжнародного врядування.

Завдання дослідження:

- уточнити поняття та виміри нестабільності в міжнародних політичних системах й обґрунтувати аналітичну придатність рамки VUCA для аналізу глобальних трансформацій;
- інтегрувати рамку VUCA з колаборативною комунікацією, побудувати й операціоналізувати індикаторну модель, визначити макропоказники міжнародної реакції та залученості геополітичних акторів й окреслити зв'язки між динамікою VUCA, параметрами комунікації та цими макропоказниками;
- розробити типологію сценаріїв стабілізації/дестабілізації, побудувати рамку прогнозного оцінювання траєкторій ескалації/деескалації й окреслити критерії її застосування;
- концептуалізувати масове співробітництво як основу колаборативної комунікації, показати його мережеву логіку та практики роботи зі знаннями на базі відкритих даних і краудінструментів, а також наслідки для суспільства та міжнародної взаємодії;
- обґрунтувати вплив колаборативної комунікації на траєкторії стабілізації/дестабілізації протестних екосистем і виявити повторювані закономірності дії комунікаційних інновацій;
- окреслити міжнародний вимір протестних та революційних процесів у парадигмі VUCA й визначити їх місце в міжнародних політичних системах;

- провести емпіричну верифікацію моделі на репрезентативних кейсах, здійснити типологізацію за сценарною матрицею та виконати міжкейсний синтез;
- сформуувати концептуальну модель комунікаційних викликів для демократичних інституцій у VUCA-середовищі, описати трансформації політичного дискурсу й форматів участі, систематизувати адаптаційні стратегії та умови їх результативності й проаналізувати використання невизначеності у виборчих кампаніях;
- сформуувати рамку стратегічних комунікацій у міжнародних політичних системах у парадигмі VUCA з урахуванням колаборативних підходів; оцінити роль колаборативної комунікації в інформаційній безпеці демократій і порівняти політико-правові та інституційні механізми інформаційної (кібер)безпеки в демократіях й авторитарних режимах; у цьому контексті проаналізувати роль колаборативної комунікації під час конфліктів;
- простежити вплив факторів VUCA на процеси європейської інтеграції, окреслити комунікаційні стратегії та порівняти політики адаптації ЄС, а також підготувати прогностичні сценарії європейської відповіді;
- сформуувати практичні рекомендації для України, урядів демократичних держав і міжнародних організацій щодо інституціоналізації колаборативних механізмів, підвищення інформаційної стійкості, раннього виявлення маркерів ескалації/деескалації, кризового реагування та адаптації.

Об’єктом дослідження є політична нестабільність і колаборативна комунікація у їх взаємозв’язку, а **предметом** – механізми та наслідки політичної нестабільності й колаборативної комунікації в міжнародних політичних системах у цифрово-мережевому середовищі.

Методологія та методи дослідження. Методологічна основа дослідження міждисциплінарна й охоплює аналіз міжнародних систем та глобального розвитку, мережевої комунікації й медіавпливів, масової мобілізації та колективної поведінки, стратегій дій в умовах невизначеності. Інтеграцією різних підходів забезпечено комплексне бачення VUCA-феноменів.

Поєднано макрорівневий політичний аналіз, порівняльно-історичні підходи та формалізовані вимірювання комунікаційних процесів. Аналітична логіка – від теоретичної концептуалізації політичної нестабільності й колаборативної комунікації до виявлення механізмів та оцінки політичних наслідків для зовнішньої політики й безпеки.

Предмет дослідження операціоналізовано через векторну модель $\langle V, U, C, A; CD, RL, CE, Pi \rangle$ – кількісні індикатори: вимірювання компонентів V, U, C, A та параметрів колаборативної комунікації (густота мережевої взаємодії, латентність відповіді, ефективність координації, структура участі). Застосовано макропоказники *International Policy Reaction* (IPR) – рівень і модальність офіційної реакції, та *Geopolitical Actor Involvement* (GAI) – масштаб і форми залученості геополітичних акторів. Для виявлення повторюваних сценарних конфігурацій здійснено кластеризацію профілів «VUCA × Collaboration» на основі аналізу репрезентативних кейсів. Панель кейсів охоплює різні типи ситуацій у міжнародних політичних системах та спирається на верифіковані масиви цифрової комунікації й медіаконтенту, нормативні й політичні документи держав і міжнародних організацій, офіційні бази даних, експертні оцінки й аналітичні огляди. У межах кейсів застосовано реконструкцію причинно-наслідкових ланцюгів; між кейсами – порівняльно-історичний аналіз і синтез для типологізації сценаріїв.

Застосовано аналіз політики (пояснення трансляції мережевих імпульсів у зовнішньополітичні рішення, реконструкція циклу вироблення публічної й зовнішньої політики); інституційний аналіз (інтерпретація безпекових режимів, міжінституційної координації та оцінювання трансформацій санкційних, безпекових й інтеграційних практик у середовищі VUCA); аналіз політичних мереж як інтерпретаційна рамка мережевих взаємодій акторів і подієвий аналіз протестних подій – для формалізованого відстеження динаміки мобілізацій. У поєднанні з мережевим аналізом взаємодій та автоматизованим аналізом текстів ці підходи дають змогу по'язати мікрорівневі механізми комунікації з макронаслідками для стабільності міжнародних політичних систем.

Кількісні вимірювання виконують функцію індикаторних гіпотез й окреслюють простір можливих ескалаційних/деескалаційних механізмів. Якісні методи дають змогу встановити тригери ескалації/деескалації; ідентифікувати канали легітимації, рамки проблеми та атрибуцію причин;

визначити акторів, аудиторії й «правила гри»; відтворити канали трансляції мережових подій у зміни в міжнародних політичних системах.

Рамки репрезентативних кейсів охоплюють період від 2010 до 2024 р. й переважно регіонів – від Близького Сходу та Північної Африки до Східної Європи і Європейського Союзу та США, а також Азії (Гонконг). Проте загалом дослідження має глобальний характер і розглядає тенденції в розвитку комунікаційної колаборативності в історичному вимірі, від друкованих до сучасних цифрових медіа.

Наукова новизна одержаних результатів. Отримано результати, що сукупно формують нове бачення політичної природи нестабільності міжнародних систем у мережево-медіатизованому середовищі.

Уперше:

- запропоновано концептуальну модель мережево-медіатизованої нестабільності міжнародних політичних систем у призмі VUCA, у якій взаємодію вимірів волатильності, невизначеності, складності та неоднозначності пояснено через механізми колаборативної комунікації й інституційні відповіді держав і міжнародних організацій. Сформовано рамку аналізу, що поєднує мережеву динаміку з інституційною поведінкою в умовах глобальної турбулентності;
- інтегровано призму VUCA з параметрами колаборативної комунікації в єдину аналітичну модель, що співвідносить мікрорівневі мережеві процеси з макрорівневими міжнародно-політичними наслідками. Модель фіксує прямий зв'язок між горизонтальними комунікаційними практиками та динамікою політичної нестабільності міжнародних політичних систем;
- уведено макрорівневі індикатори міжнародно-політичної реакції (*International Policy Reaction, IPR*) і залученості геополітичних акторів (*Geopolitical Actor Involvement, GAI*), які типізують силу й модальність офіційних реагувань, а також рівень і форму участі провідних держав та міжнародних організацій. Показано, що ці індикатори слугують містком між внутрішньомережевими процесами в досліджуваних кейсах і зовнішньополітичними наслідками на рівні міжнародних політичних систем;
- розроблено та емпірично верифіковано сценарну типологію міжнародно-політичної нестабільності на перетині мікродинаміки

мереж і рівнів міжнародної реакції: «спалах» (*Flash*), «стійка хвиля» (*Sustained*), «щільний кластер» (*Dense*), «рій» (*Swarm*), «гіперспалах» (*Hyper-Flash*); рівні реакції – локальна (*Local*), тискова (*Pressure*), конфліктна (*Clash*), пікова (*Peak*), інтеграційна (*Integration*). Типологія класифікує переходи від локальних хвиль протестів/криз до пікових фаз міжнародної напруги й інтеграційних рішень та окреслює можливі траєкторії (де)ескалації;

- обґрунтовано концепти колаборативного комунікаційного потенціалу й комунікаційної дистанції як теоретичну основу моделювання процесів (де)ескалації в протестних і кризових екосистемах: перший відображає спроможність мережевих спільнот масштабувати участь у політичні ефекти, другий – шлях та втрати сигналу від індивідуальних/групових ініціатив до інституційних рішень;
- сформульовано прикладні підходи до політики безпеки й зовнішньополітичного врядування у VUCA-середовищі: запропоновано рамкову модель інституціоналізації колаборативної комунікації як ресурсу адаптації (швидка координація, зниження багатозначності) і як об'єкта регуляторної політики (стандарти відкритості, підзвітності та безпеки) для держав і міжнародних інституцій.

Удосконалено:

- теоретичне пояснення двовекторного впливу колаборативної комунікації: показано, що однакові мережеві конфігурації за різних інституційних і платформних умов можуть як каталізувати ескалацію нестабільності (прискорення координації дій під час протестів; дифузія неоднозначної інформації), так і слугувати ресурсом деескалації (самоорганізована верифікація знань; підвищення інформаційної стійкості), що поглиблює розуміння умов, за яких масова горизонтальна комунікація визначає перебіг кризових процесів;
- пояснювальну модель інституційних відповідей на мережеві імпульси: розкрито механізми перетворення сигналів колаборативних мереж на політичні рішення держав і міждержавних інституцій; виокремлено роль стратегічних

комунікацій як інструменту зниження невизначеності та координації дій. Модель забезпечує кращу інтерпретацію й своєчасну реакцію на турбулентні мережеві процеси;

- сценарний підхід до аналізу політичної нестабільності в міжнародних політичних системах. На основі інтегрованих індикаторів $\langle V, U, C, A; CD, RL, CE, Pi \rangle$ та макропоказників IPR/GAI сформовано прогностичну базу, що поєднує профілі «VUCA × Collaboration» із типологією сценаріїв для оцінювання ймовірних траєкторій стабілізації/дестабілізації.

Отримали подальший розвиток:

- операціоналізація політичних процесів у міжнародних політичних системах у постаті інтегрованого восьмивимірного вектора індикаторів як уніфікований інструмент порівняльного вимірювання траєкторій стабілізації/дестабілізації. Вектор поєднує індикатори політичної нестабільності (VUCA) з мережевими параметрами колаборативної комунікації й розширює методичний апарат політологічного аналізу для кількісного зіставлення кейсів;
- методологічні засади порівняльного аналізу політичних процесів у міжнародних політичних системах у цифровому середовищі. Поєднання простежування процесів у межах кейсів із кластеризацією профілів «VUCA × Collaboration» та ранжуванням за макропоказниками IPR/GAI дає змогу відтворювати результати й проводити інтерсуб'єктивну експертизу висновків. Застосування цього підходу в політичних дослідженнях підвищує надійність порівнянь між державами та подіями, передусім під час аналізу динаміки, зумовленої цифровими комунікаціями;
- уточнено роль України в міжнародних політичних процесах VUCA-середовища. На матеріалі репрезентативних кейсів продемонстровано, як колаборативна комунікація взаємодіє із зовнішньополітичними рішеннями. Це поглиблює теорію міжнародної суб'єктності в умовах турбулентності, висвітлюючи чинники й механізми впливу VUCA-середовища на спроможність держав, зокрема України, виступати активними акторами глобальної політики.

Отримані результати становлять теоретико-методологічну основу аналізу політичних проблем міжнародних систем і глобального розвитку. Дослідження інтегрує мікро- та макрорівні політики й пропонує практичні інструменти для прогнозування та політичного проєктування у сфері безпеки й зовнішньої політики.

Практичне значення одержаних результатів полягає у створенні відтворюваного інструментарію для моніторингу та політичного проєктування у сфері міжнародної безпеки й зовнішньої політики. Індикаторний набір у поєднанні з макропоказниками дає змогу виявляти ескалаційні тренди й подавати їх у форматі, придатному для управлінських рішень. Типологія сценаріїв дає змогу добирати інструменти втручання відповідно до профілю події та очікуваного міжнародного резонансу. У площині стратегічних комунікацій модель пропонує операційні способи зниження неоднозначності з вимірюваними ефектами. Для альянсної політики та переговорних процесів показники IPR/GAI дають змогу моделювати силу й модальність відповіді партнерів, готувати позиційні документи та дорожні карти рішень. Модель придатна до *ex-ante* й *ex-post* оцінювання політик і «after-action review»: стандартизовані протоколи збирання та нормалізації даних дають змогу встановлювати контрольні точки й здійснювати аудит ефективності комунікаційних і безпекових інтервенцій. Освітньо-тренінговий вимір передбачає інтеграцію матеріалів у програми дипломатичної та безпекової підготовки (модулі кризового аналізу, практикуми з побудови дашбордів IPR/GAI). Для українських інституцій результати створюють прикладну основу підвищення інформаційної стійкості в умовах тривалої турбулентності. Сукупно підхід дає змогу вибудувати безперервний ланцюг «діагностика – прогноз – політичне рішення» та може бути безпосередньо застосований органами державної влади й аналітичними центрами.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною, завершеною науковою працею здобувача. Дисертантом особисто сформульовано мету й завдання дослідження; обґрунтовано концептуальну рамку мережево-медіатизованої нестабільності та призму аналізу «VUCA × Collaboration»; запропоновано й операціоналізовано вектор показників (V, U, C, A; CD, RL, CE, Pi) та макроіндикатори *International Policy Reaction* (IPR) і *Geopolitical Actor Involvement* (GAI); розроблено типологію сценаріїв нестабільності; створено протоколи формування корпусів даних, правила кодування та

верифікації; виконано кількісні розрахунки, мережевий і кластерний аналіз; здійснено інтерпретацію результатів; підготовлено повний текст рукопису.

У наукових працях, опублікованих у співавторстві за темою дисертації, здобувачу належать постановка проблеми та дослідницьких питань; побудова теоретичної моделі, визначення індикаторів і методики вимірювання; збір та первинна обробка даних; проведення обчислень і візуалізацій; узагальнення результатів та формулювання висновків. У дисертації використано лише ті результати співавторських публікацій, що безпосередньо отримані здобувачем; внесок співавторів у відповідних роботах належно враховано.

Елементи емпіричної бази та методичні напрацювання одержано (зокрема) в межах виконання тематичних НДР кафедри й грантових проєктів Erasmus+ Jean Monnet, де дисертант забезпечував концептуалізацію та апробацію отриманих результатів, зокрема в частині, що стосується стратегічних комунікацій і європейської інтеграції.

Дотримано вимог академічної доброчесності; усі запозичення та результати спільних робіт мають відповідні посилання; емпіричні розрахунки й візуалізації відтворювані за наданими в роботі описами процедур. Усі таблиці та рисунки складено здобувачем.

Апробація й публікації за темою дисертації. Основні положення дисертації апробовано на 25 міжнародних і всеукраїнських наукових заходах упродовж 2008–2025 рр.

Міжнародні конференції: «Актуальні проблеми європейської інтеграції України» (Луцьк, 2025); «Європейська інтеграція України: виклики, досвід, перспективи» (Луцьк, 2025); «Актуальні проблеми міжнародних відносин і регіональних досліджень: IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція» (Луцьк, 2024); «Актуальні проблеми міжнародних відносин і регіональних досліджень: III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція» (Луцьк, 2023); «Актуальні проблеми міжнародних відносин і регіональних досліджень: II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція» (Луцьк, 2022); «Актуальні проблеми зовнішньої політики України: XV Міжнародна науково-практична конференція студентів та молодих вчених» (Чернівці, 2021); «Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі: VI Міжнародна науково-практична конференція» (Київ, 2021); «Актуальні проблеми міжнародних відносин і регіональних досліджень» (Луцьк, 2021); «Межрегиональное и приграничное сотрудничество» (Белгород, Харків, 2013); «Міжнародна

українсько-японська конференція з питань науково-промислового співробітництва» (Одеса, 2013); «Науковий парк та інноваційна інфраструктура університету як основа розвитку освіти і науки» (Луцьк, 2013); «Актуальні проблеми міжнародних відносин і зовнішньої політики країн світу» (Луцьк, 2012); «Актуальні проблеми міжнародних відносин і зовнішньої політики країн світу» (Луцьк, 2011); «Проблеми розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах: VI Міжнародна науково-практична конференція» (Луцьк, 2010); «Проблеми розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах: VII Міжнародна науково-практична конференція» (Луцьк, 2009); «Європейська та євроатлантична інтеграція і транскордонне співробітництво: V Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих науковців» (Луцьк, 2008); «Проблеми розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах: V Міжнародна науково-практична конференція» (Луцьк, 2008).

Всеукраїнські наукові та науково-практичні конференції: «Зовнішнє інформаційне маніпулювання та втручання в умовах сучасних конфліктів» (Луцьк, 2025); «Стратегічні комунікації в контексті безпекової політики: європейський і глобальний рівні» (Луцьк, 2024); «Стратегічні комунікації в контексті безпекової політики: європейський і глобальний рівні» (Луцьк, 2023); «Стратегічні комунікації в контексті безпекової політики: європейський і глобальний рівні» (Луцьк, 2022); «Імплементация в Україні європейського досвіду інформаційно-комунікаційного забезпечення органів місцевої влади та самоврядування» (Луцьк, 2016); «Міжнародна співпраця університетів як невід'ємна складова інноваційного розвитку вищої школи» (Чернівці, 2013); «Стан та перспективи інноваційно-інвестиційного розвитку міста Луцька» (Луцьк, 2012).

Результати дослідження обговорено під час публічної презентації монографії «Архітектура нестабільності: колаборативна комунікація у VUCA-світі міжнародної політики» (Луцьк, 2025).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 7 статей у наукових виданнях, що індексуються Scopus та Web of Science, 19 публікацій у наукових фахових виданнях України, 2 монографії, 4 розділи в колективних монографіях, 4 статті в іноземних рецензованих виданнях, а також матеріали конференцій та інші праці, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Структура й обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Її загальний обсяг становить 580 сторінок, із яких основний зміст – 376 сторінок. Список використаних джерел містить 1189 позицій.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано наукову проблему політичної нестабільності глобального середовища, що проявляється в підвищеній волатильності, невизначеності, складності й неоднозначності (VUCA), значною мірою викликаній мережево опосередкованою колаборативною комунікацією, та актуальність, зумовлену потребою об'єктивного оцінювання цих процесів із метою їх глибшого розуміння й управління ними; сформульовано мету та завдання, визначено об'єкт і предмет, теоретико-методологічні засади дослідження, що спираються на інтегровану теоретичну рамку, яка поєднує системно-структурний підхід у межах неореалістичної та системної традицій, інституційно-нормативний підхід до аналізу міжнародного суспільства та сучасний конструктивізм. Обґрунтовано міждисциплінарний підхід, що поєднує макрорівневий політичний аналіз, порівняльно-історичні підходи й формалізовані вимірювання комунікаційних процесів. Подано наукову новизну, теоретичне та практичне значення, умови застосування й логіку подальшого викладу.

Розділ 1 – Концептуальні та методологічні засади дослідження політичної нестабільності й колаборативної комунікації в міжнародних політичних системах – зосереджено на формуванні концептуально-методологічної основи дослідження. У ньому нестабільність у міжнародному політичному середовищі пояснено через призму VUCA й запропоновано інструментарій її вимірювання в комплексі з метриками мережевих узаємодій та поєднання з макрорівнем міжнародних політичних систем.

У підрозділі 1.1. – *Теоретичні рамки дослідження політичної нестабільності в умовах VUCA* сформовано теоретичну опору дослідження політичної нестабільності як специфічного типу глобального контексту, де вона набуває вимірів мінливості, невизначеності, складності й неоднозначності, а її динаміка істотно підсилюється мережево опосередкованими комунікаційними взаємодіями.

Підсумовано уявлення про нестабільність як властивість складних взаємозалежних систем, її вплив на прогнозування та контроль у політиці, в аспекті глобальних трансформацій і в узаємозв'язку з посиленням ролі мережевих комунікаційних взаємодій та колаборативних практик. Показано зближення сучасних підходів у трактуванні нестабільності як результату поєднання структурно-циклічних змін і перерозподілу сил; нелінійної комплексності та мережевих ризиків; комунікаційно-мережевої логіки колективної дії; інституційних механізмів пом'якшення або підсилення турбулентності. Як базову евристичну призму обрано VUCA (volatility, uncertainty, complexity, ambiguity) – мову декомпозиції «складної нестабільності» на відмінні режими, що потребують різних стратегій реагування; окреслено еволюцію концепції від військового стратегування й менеджмент-дискурсу до міжнародного, глобального та безпекового рівнів. Підведено до необхідності уніфікованого кількісного інструментарію й інтеграції VUCA з показниками мережевої динаміки колективної дії.

Обґрунтовано, що формування VUCA-середовища значною мірою зумовлене переходом від ієрархічної до мережевої інтерактивної комунікації з посиленням ролі масових користувачів, здатних демонструвати колективну агентивність і стійку координацію та впливати на порядок денний, рішення й норми.

Здійснено аналіз VUCA як системного чинника трансформації міжнародної політики, проведено огляд досліджень у цьому контексті, встановлено формування нової архітектури міжнародної взаємодії за участі урядів, громадянського суспільства й бізнесу, що діють у тісній взаємозалежності. Зафіксовано, що у світі VUCA підвищуються ризики неконтрольованих наслідків, що миттєво поширюються, незважаючи на кордони, а спроможність до стратегічної координації на глобальному рівні обмежена багатоканальністю інформаційних потоків.

Аналітичну рамку VUCA доповнено кількісним апаратом: розкрито операційні дефініції компонентів VUCA та запропоновано процедуру для перетворення чотирьох вимірів у порівняльні числові показники – від добору джерел даних до приведення до єдиної шкали, у контексті застосування на репрезентативних кейсах. Розглянуто теоретичні обмеження VUCA-підходу й шляхи їх подолання.

У підрозділі 1.2. – Аналіз колаборативної комунікації в умовах VUCA – представлено дизайн дослідження, методи аналізу колаборативної комунікації

в поєднанні з компонентами VUCA та інтегровано дослідницьку рамку з показниками міжнародної взаємодії.

Розкрито міждисциплінарну методологічну основу дослідження і його компонування для комплексного бачення VUCA-феноменів, суть сучасної мережевої колаборативної комунікації на основі цифрових платформ як переважно горизонтальної високоінтенсивної, багатовузлової взаємодії в умовах структурної нестабільності, що передбачає функціональну взаємозалежність між її учасниками, які адаптуються до динамічної ситуації, координують дії та, як результат, колективно виробляють нову реальність. Запропоновано кількісні індикатори для її вимірювання, як-от густота мережевої взаємодії (Connection Density, CD, що характеризує інтенсивність зв'язків між активними учасниками комунікації в межах часового інтервалу); час відгуку спільноти (Reply Latency, RL, що відображає інтервал часу первинної події в мережі до появи відповіді на неї); ефективність координації (Coordination Efficiency, CE, спрямованість комунікації на організацію спільної дії); індекс участі (Participation Index, Pi), що визначає ступінь концентрації активності в мережі. Запропоновані метрики охоплюють структурний, часовий, семантичний і соціальний виміри колаборативної комунікації й розглядаються в сукупності, демонструючи потенціал перетворення інформаційного вибуху в стійку колективну дію.

У підрозділі 1.3. – Вплив колаборативної комунікації в умовах VUCA на міжнародні та глобальні процеси – з'ясовано, як процеси VUCA та мережевої колаборації пов'язані з міжнародною й глобальною динамікою. Запропоновано двоступеневий аналіз подій: на першому для кожного кейса розраховуються агреговані індекси V-Stress і Network Mobilization та ідентифікуються сценарії мікрорівня (*Flash, Sustained, Dense, Swarm, Hyper-Flash* й ін.), а на другому оцінюється міжнародна реакція та формуються підсумкові сценарії, що відображають рівень впливу – від локального до геополітичного.

Надано детальнішу інформацію щодо кількісного або якісного представлення компонентів VUCA й проявів мережевої колаборації в аспекті міжнародної комунікації з урахуванням нюансованих проявів пов'язаних процесів і явищ.

У розділі 2 – Колаборативна комунікація як відповідь на VUCA-виклики – розглянуто масове співробітництво як основу колаборативної комунікації.

У підрозділі 2.1. – Структурні виміри колаборативної комунікації – розкрито суть масового співробітництва, його роль у трансформації організації

– від закритої системи до відкритої для учасників із мережі; окреслено організаційні форми відкритих спільнот, мотивацію участі й пов'язаний понятійний апарат. Показано, що в результаті відкритої мережевої взаємодії між індивідами та масами формуються нові форми колективного знання й дій, що можуть суттєво впливати на міжнародну політику та глобальні процеси.

У підрозділі 2.2. – Результати колаборативної комунікації – як головний продукт масового співробітництва показано знання й визначено умови його якості – робота з відкритими даними, верифікація та модерація, механізми зворотного зв'язку. Проаналізовано наслідки впровадження відкритих комунікаційних моделей як інструменту створення знань і трансформації соціальної структури на основі докорінної зміни механізмів поширення, інтерпретації й генерації знань, що проявляється в інклюзивності, об'єктній орієнтації та динамічній селекції змісту і, як наслідок – швидкому оновленні знаньєвих структур та посиленні потенціалу соціальних змін. Проаналізовано головні міжнародні наслідки масового співробітництва, що проявляються у сферах економіки, демографії, політичних й інформаційних впливах. Масове співробітництво впливає на політичні процеси та механізми міжнародного управління, зокрема посилюючи політизацію міжнародної співпраці й роль м'якої сили. Показано, що особливості колаборативної комунікації використовуються для досягнення зовнішньополітичних і геополітичних цілей також і в негативному контексті, зокрема для інформаційних впливів та дестабілізації, що викликає потребу нових підходів до глобального регулювання й міждержавного діалогу.

У розділі 3 – Соціально-політична мобілізація в умовах VUCA – висвітлено VUCA-вимір соціально-політичної мобілізації, в історико-порівняльному зрізі окреслено повторювані медіатехнологічні впливи на мобілізацію, на доборі кейсів реконструйовано траєкторії ескалації/деескалації, здійснено класифікацію подій у сценарній матриці, узагальнено відмінності між демократичними та авторитарними режимами в параметрах колаборативної комунікації в середовищі VUCA, показано використання невизначеності у виборчих кампаніях на емпіричному прикладі.

У підрозділі 3.1. – Колаборативна комунікація протестних рухів – показано, що значущим фактором успіху протестних рухів є ефективна колаборативна комунікація, що дає змогу об'єднати зусилля учасників і разом досягати соціально-політичних змін та трансформації суспільства, новітні ІКТ, соціальні мережеві платформи й медіа, забезпечують швидке поширення

протестних меседжів і координації дій, створюють умови для транснаціональної циркуляції революційних ідей та досвіду, але застосовуються також і для моніторингу протестів, їх дезорганізації й репресій.

Проналізовано вплив колаборативної мережевої комунікації як фактора нестабільності, оскільки вона здійснюється за участі необмеженої кількості незалежних агентів, позбавлених фіксованої організаційної чи структурної прив'язки. Підвищену нестабільність соціально-політичних процесів, що відбуваються в мережевому вимірі, пояснено за допомогою моделі колаборативного комунікаційного потенціалу та комунікаційної дистанції. Запропоновано визначення потенціалу для i -суб'єкта (P_i) в межах поля колаборативної комунікації як суму його комунікаційної активності (C_i) й відношень комунікаційної активності кожного з n -кількості суб'єктів протестної комунікації (для j -суб'єкта – C_j) до комунікаційної дистанції між цим суб'єктом та i -суб'єктом у квадраті (R^2_{ij}) – $P_i = C_i + \sum_{j=1}^n (C_j / R_{ij}^2)$. Продемонстровано, що в мережах колаборативної взаємодії проявляються ефекти тяжіння, перерозподілу впливу й нестійких зон високої активності. Розроблена модель показує, що VUCA-характеристики виникають як результат мережевої взаємодії.

Розглянуто роль комунікаційних інновацій у революційних процесах та порівняно кейси протестів залежно від доступу до інформаційних технологій. Ці інновації сутнісно змінюють природу самих революцій, забезпечуючи спроможність адаптивності, масштабованості й набуття глобального резонансу, стають визначальним фактором мобілізації, організації та координації протестів, а їх ефективність залежить від рівня державного контролю, технологічної грамотності активістів і ступеня міжнародної підтримки.

У підрозділі 3.2 – Колаборативна мобілізація в революційних процесах: історична динаміка – проаналізовано вплив на революційну мобілізацію комунікаційних інновацій як основи колаборативності, на історичних кейсах – від Реформації, Американської та Французької революцій, «Весни народів» XIX ст. до протестних рухів XX ст. і сучасних прикладів цифрових революційних мобілізацій – Арабської весни, Революції гідності, протестів у Білорусі (2020) та в Гонконзі (2019), кампанії «*Stop the Steal*» й ін.

У підрозділі 3.3. – VUCA-фактори динаміки соціальних рухів: апробація методики вимірювання на репрезентативних кейсах – на реальних, різнотипових ситуаціях протестів, заснованих на колаборативній

комунікації, продемонстровано результати застосування методики визначення показників V-U-C-A і метрик колаборативної комунікації; здійснено кластеризацію кейсів за профілями VUCA та параметрами мережевої колаборативної комунікації; досліджено ступінь інтернаціоналізації й міжнародного впливу подій відповідно до запропонованої методики та побудовано узагальнену матрицю сценаріїв впливу VUCA-процесів на міжнародні політичні системи; узагальнено емпіричні спостереження стосовно реагування колаборативної комунікації соціальних рухів на волатильність, невизначеність, складність і неоднозначність на основі опрацьованих кейсів. Також розглянуто еволюцію структур протестної комунікації в контексті VUCA-світу як відповідь на зміну інформаційного середовища та політичних умов й окреслено перспективні напрями розвитку технологій впливу на мобілізаційні процеси.

У підрозділі 3.4. – Колаборативна комунікація в демократичних політичних системах – розглянуто комунікаційні виклики для демократичних інститутів в умовах VUCA, із позиції мережево-орієнтованої парадигми, що передбачає відкрити, адаптивну та багатоканальну взаємодію, у якій держава стає фасилітатором комунікації. Із позиції застосування інтегральної аналітичної рамки (VUCA й колаборативна комунікація) проаналізовано трансформацію політичного дискурсу та конкретних стратегій конвертування VUCA-хаосу в джерело демократичної стійкості, коли демократичні інститути постають перед необхідністю повної перебудови комунікації, переходу до мережевої взаємодії в колаборативному середовищі «співтворення довіри».

На прикладі кампаній Д. Трамп проаналізовано використання політичної невизначеності як передвиборчого інструменту, коли цифрова інституційна комунікація за умов VUCA може продукувати дестабілізаційні хвилі, генеруючи ризики для передбачуваності глобального політичного процесу. У цьому контексті застосовано запропоновану сценарну модель, що дає змогу класифікувати такі події з метою прогнозування реакцій політичних інституцій і формування стратегій.

У розділі 4 – Стратегічні комунікації в умовах VUCA: безпековий та міжнародний вимір, – що має інституційно-прикладний характер, результати попередніх розділів транслюються в площину стратегічних комунікацій і зовнішньополітичних рішень. Увагу зосереджено на перевірці застосовності побудованої моделі в реальних політико-правових та організаційних контекстах.

У підрозділі 4.1. – Стратегічні комунікації в умовах VUCA розглянуто теоретичні підходи до стратегічних комунікацій, інформаційну- й кібербезпеку в контексті VUCA. Показано відмінність у підходах до інформаційної (кібер)безпеки демократій та авторитарних режимів. Розглянуто, як масове співробітництво, інтегроване в VUCA-контекст, змінює підходи до інформаційної безпеки і яку роль у цьому процесі відіграють стратегічні комунікації, що з використанням колаборативних підходів перетворюються на багатофункціональний інструмент, який дає змогу демократіям захищати національні інтереси в умовах непередбачуваності й складності глобальних інформаційних потоків, а також брати активну участь у формуванні інформаційного простору. Проаналізовано інституційні, технологічні та аналітичні моделі колаборативних стратегічних комунікацій, що виникають у відповідь на виклики VUCA-середовища, їх переваги й ризики. Із використанням запропонованої в дослідженні моделі проаналізовано кейс виборів до Європарламенту (2024 р.). Також досліджено трансформацію стратегічних комунікацій у зовнішній політиці ЄС у відповідь на VUCA-виклики та концептуалізовано геополітичну комунікацію як інструмент впливу, адаптації й масового співробітництва. Розглянуто динаміку медійного середовища, ступінь дестабілізації інформаційного простору та роль колаборативної комунікації у формуванні міжнародного резонансу в контексті воєнних конфліктів і проаналізовано особливості відповідних комунікаційних стратегій крізь призму VUCA-моделі – на кейсах війни проти України та мережевої мобілізації української спільноти Вікіпедії висвітлено особливості інформаційної стійкості й наслідки для європейської та глобальної безпеки. Ретроспективний аналіз воєнних конфліктів засвідчив поступову еволюцію медійної стратегії від централізованої вертикальної до колаборативної горизонтальної моделі. У контексті VUCA-середовища війна в Україні є прикладом формування нової моделі міжнародного впливу за допомогою інформаційної мобілізації, горизонтальної координації й відкритості контенту.

У підрозділі 4.2. – Європейська інтеграція та VUCA-адаптація – проаналізовано вплив VUCA-факторів на європейську інтеграцію. Наведено результати аналізу впливу компонентів VUCA на процеси європейської інтеграції та зовнішньої політики ЄС, розглянуто стратегічні реакції Союзу у відповідь на глобальні кризи, воєнні загрози й інформаційну дестабілізацію на основі політик безпеки, розширення та стратегічних комунікацій з акцентом на

ролі України як каталізатора інституційних змін. Проаналізовано комунікаційні стратегії ЄС у відповідь на виклики VUCA-середовища й комунікаційні процеси для окреслення шляхів адаптації Союзу у внутрішньому та міжнародному вимірах, адаптацію комунікаційної політики ЄС до умов VUCA, актуальні моделі й можливі вектори розвитку. Також проаналізовано політики ЄС, зокрема енергетичну, безпекову та розширення (із геополітичними аспектами) в умовах VUCA.

У підрозділі 4.3. – Рекомендації з VUCA-адаптації: узагальнення та інституційні кроки – запропоновано практичні рекомендації щодо застосування результатів дослідження в Україні й міжурядових організаціях.

У висновках підсумовано теоретичні, методологічні та емпіричні результати й окреслено напрями подальших досліджень. Додатки містять опис джерел даних, довідки щодо індикаторів і матеріали для реплікації процедур та практичного використання моделі в інформаційних панелях.

ВИСНОВКИ

Нестабільність у міжнародних політичних системах пояснюється через призму VUCA – комплекс мінливості, невизначеності, складності й неоднозначності, значною мірою спричинених особливостями комунікації, що має характер мережевої колаборації. Комунікаційні процеси, засновані на відкритій взаємодії учасників, спроможні спричинити наслідки на локальному та міжнародному рівнях, бути рушієм глобальних зрушень. Аналітична рамка VUCA дає змогу операціоналізувати й кількісно визначити кожен із компонентів нестабільності, придатна для дослідження процесів ескалації або деескалації нестабільності в різних контекстах і ситуаціях.

Фактори VUCA, з одного боку, характеризують сучасне глобальне середовище, у якому розгортаються міжнародні політичні процеси, а з іншого – безпосередньо формують логіку їх трансформації. Така нестабільність значною мірою ґрунтується на особливостях мережевої комунікації, оскільки внаслідок відсутності ієрархій і спрямовуючого впливу інституцій взаємодія між учасниками в мережевих системах призводить до спонтанного формування осередків інформаційного впливу, які потенційно сприяють дестабілізації. Спонтанність, що проявляється на мікрорівні, спроможна масштабуватися й викликати наслідки для соціальних систем вищих порядків, спричиняючи міжнародні наслідки. Для дослідження природи й характеру таких мережевих

процесів застосовується комплекс із таких чотирьох індикаторів, як час відгуку спільноти, густота мережевої взаємодії, ефективність координації та індекс участі, які загалом охоплюють основні структурні й динамічні властивості мережі. У поєднанні з показниками V, U, C, A ці індикатори формують восьмивимірний аналітичний вектор – індикаторну модель (де)стабілізації в динаміці на мікрорівні мережі. Для оцінювання міжнародного впливу цей вектор інтегрується з макропоказниками – рівнем і модальністю офіційної реакції та масштабом залученості геополітичних акторів.

Поєднання значень індикаторів «VUCA й колаборативна комунікація» формують характерні патерни, що можуть бути покладені в основу типових сценаріїв (де)стабілізації на мікрорівні, а в поєднанні з показниками міжнародної реакції та залучення геополітичних акторів – на макрорівні міжнародних політичних систем. Розроблена сценарна типологія застосовна як основа для прогнозної оцінки траєкторій ескалації/деескалації, у порівняльних дослідженнях і політико-стратегічній практиці.

В основі колаборативної комунікації – масове співробітництво – взаємовигідна мережева взаємодія, що ґрунтується на відкритій організаційній структурі. Його результативність пов'язана з прозорістю походження знань, відкритістю процесів їх генерації та обробки необмеженою кількістю учасників мережевої колаборації. Організаційні форми й мотиви такої взаємодії проявляються в політичних системах, у міжнародному вимірі. На основі масового співробітництва відбуваються самоорганізація та мережева мобілізація його учасників, що призводить до трансформації політичної поведінки й формує канали трансляції мережевих практик на міжнародний рівень.

Колаборативна комунікація є базою для протестної дестабілізації через її горизонтальність і стохастичність, але водночас – здатність до самоорганізації, кластеризації мережі й посилення ролі окремих комунікаторів завдяки впливу оточення, що доведено з використанням моделі колаборативного комунікаційного потенціалу та врахуванням фактора комунікаційної дистанції. Суттєву роль відіграють комунікаційні інновації, поєднані з відкритим характером протестної комунікації. Водночас децентралізовані мережі можуть як посилювати ефекти турбулентності, так і конвертувати їх у режим адаптивної самоорганізації. Посилення проявів VUCA ускладнює управління такими процесами з боку політичних режимів і може мати суттєві наслідки для міжнародних систем.

Міжнародний вимір протестних та революційних процесів на основі колаборативної комунікації проявляється в посиленні динаміки мінливості, невизначеності, складності й неоднозначності; поширення наративів, позицій і реакцій підвищує чутливість міжнародних інституцій до суспільних сигналів та прискорює проєкцію локальних сигналів у міжнародний порядок денний.

Емпірична перевірка запропонованої моделі з восьмикомпонентним вектором й інтеграцією до макрорівня засвідчили, що інтенсивності та конфігурації колаборативної взаємодії модулюють вплив чинників VUCA на міжнародні наслідки. У різних режимних контекстах однакові за силою мережеві імпульси зумовлюють різні траєкторії ескалації або деескалації й зовнішньополітичні рішення. Отримані індикаторні значення та сценарні типи формують основу для оцінювання потенціалу стабілізації/дестабілізації колаборативних процесів у комунікаційних мережах із їх проєкцією на макрорівень міжнародних політичних систем й окреслення ймовірних траєкторій розвитку подій.

У середовищі VUCA для демократичних інституцій колаборативна комунікація спроможна як бути чинником дестабілізації, так і формувати ресурси стійкості. Відкриті спільноти й незалежні осередки громадського нагляду діють як сенсорні контури, даючи змогу раннього попередження та спільної перевірки фактів, а підтримка комунікації, що забезпечує такі результати, визначає формат політичного дискурсу в умовах демократії. Цілеспрямоване інформаційне втручання спроможне призводити до дестабілізації через формування наративів і підсилення мережевої інфраструктури для їх поширення. Стратегії протидії негативному інформаційному втручанню ґрунтуються на посиленні самоорганізаційних та верифікаційних характеристик колаборативних систем для зниження неоднозначності й пришвидшення реагування.

Переваги колаборативної комунікації як фактора стабілізації в умовах середовища VUCA можуть бути використані для досягнення цілей стратегічних комунікацій і загалом інформаційної безпеки демократичних держав – за умови забезпечення відкритості, прозорості, дієвого зворотного зв'язку й відсутності ієрархічного спрямування та обмеження свободи інформації, що в кризових умовах прискорює реагування, знижує невизначеність і неоднозначність та підвищує легітимність рішень. Такий підхід до інформаційної (кібер)безпеки принципово відрізняє демократичні

системи від авторитарних режимів, орієнтованих на контроль інформаційного середовища й використання специфіки мережевої комунікації з метою цілеспрямованих інформаційних впливів.

В умовах конфліктів колаборативність проявляється, з одного боку, у посиленні проявів VUCA, а з іншого – у мобілізації спільнот для опору агресору, що під час повномасштабного російського збройного вторгнення в Україну суттєво обмежило ворожу інформаційну експансію.

Уплив чинників VUCA зумовлює необхідність відповідної адаптації стратегій і політик Європейського Союзу – безпекової, енергетичної, міграційної, сусідства, розширення та ін. У відповідь на посилення нестабільності ЄС демонструє формування геополітичних підходів, розвиток стратегічної автономії й комунікаційних стратегій, заснованих, у тому числі, на колаборативній комунікації. Практики Союзу у сфері стратегічних комунікацій засвідчують інституціоналізацію колаборативних механізмів і партнерську координацію як відповідь на виклики VUCA в межах демократично легітимних коридорів утручання в кризовій комунікації.

Концептуальна рамка VUCA, інтегрована з колаборативною комунікацією, у поєднанні з індикаторами міжнародного впливу дає змогу виявити ризики і проектування інструментів реагування, узгодження дій державних органів і партнерів із ЄС та НАТО у сферах безпеки, зовнішньої політики, стратегічних комунікацій і європейської інтеграції, забезпечуючи керовану VUCA-адаптацію на національному та міжнародному рівнях.

Результати дослідження підтвердили, що VUCA-чинники як створюють умови криз, так і відкривають простір для трансформацій, у межах якого колаборативна комунікація виконує функції запуску й гальмування процесів та спрямовує їхні траєкторії. Це дає змогу по-новому осмислити стратегії глобального врядування: ефективна взаємодія різнорідних акторів у нестабільному середовищі постає умовою еволюції міжнародних політичних систем.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science

1. Fedoniuk S., Karpchuk N. Dynamics of the EU strategic communications regarding the European integration of Ukraine. *Online Journal Modelling the New Europe*. 2024. 45. Article 4. DOI: <https://doi.org/10.24193/OJMNE.2024.45.04> (авторський внесок 50 %). Scopus, Q3.
2. Fedoniuk S., Karpchuk N., Yuskiv B. China's strategic narratives in relations with the US, the EU, and the RF. *Balkan Social Science Review*. 2024. 24. P. 233–260. URL: <https://js.ugd.edu.mk/index.php/BSSR/article/view/7076> (авторський внесок 40 %). Scopus, Q2.
3. Karpchuk N., Yuskiv B., Fedoniuk S., Shturkhetskyu S., Krechetov M. The Russian Federation's "Fake News" Intentions in the War Against Ukraine. *Slovak Journal of Political Sciences*. 2024. 24(2). P. 180–217. DOI: <https://doi.org/10.34135/sjps.240203> (авторський внесок 20 %). Scopus, Q3.
4. Yuskiv B., Karpchuk N., Fedoniuk S. Model of strategic disinformation reconstruction based on analysis of intentions. *Politologija*. 2024. 116(4). P. 198–237. DOI: <https://doi.org/10.15388/Polit.2024.116.5> (авторський внесок 30 %). Scopus, Web of Science, Q3.
5. Karpchuk N., Fedoniuk S. Response of media to the war: The case of Ukraine's United News Telethon. *Codrul Cosminului*. 2023. 30(1). P. 143–170. DOI: <https://doi.org/10.4316/CC.2024.01.07> (авторський внесок 50 %). Scopus, Web of Science, Q3.
6. Fedoniuk S., Karpchuk N., Yuskiv B. Ukraine's Information Security Policy: on the Crossroads between the West and Russia. *Czech Journal of Political Science/Politologický časopis*. 2023. 3/23. P. 161–182. DOI: <https://doi.org/10.5817/PC2023-3-184> (авторський внесок 40 %). Scopus, Web of Science, Q3.
7. Fedoniuk S. The VUCA-nature of modern protest communication. *Journal of Applied Journalism & Media Studies*. 2023. 12(2). P. 205–222. DOI: https://doi.org/10.1386/ajms_00114_1. Scopus, Web of Science, Q2.

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Федонюк С. Мережева комунікація Дональда Трампа крізь призму концепції VUCA. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2025. 51. С. 147–161. DOI: <https://doi.org/10.31861/mhpi2025.51.147-16>
2. Федонюк С. Міжнародні відносини в умовах світу VUCA: виклики та адаптація. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2024. 3. С. 45–58. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2024-03-45-58>
3. Федонюк С. Сприйняття міжнародної діяльності ЄС крізь призму VUCA: виклики та перспективи. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2024. (19). С. 42–58. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2024-02-42-58>
4. Федонюк С., Карпук І. Концепції інформаційної безпеки в аспекті інтересів основних міжнародних акторів. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2022. 3(14). С. 111–123. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2022-03-111-136> (авторський внесок – 50 %).
5. Федонюк С., Карпук І. Розвиток концепції стратегічних комунікацій ЄС. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2022. 2(13). С. 44–65. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2022-02-44-65> (авторський внесок – 50 %).
6. Федонюк С. Політика ЄС в аспекті основних глобальних концепцій інформаційної (кібер) безпеки. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2021. 3(11). С. 144–168. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2021-03-144-168>
7. Федонюк С., Ткачук А. Комунікативний складник сучасних протестів. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2020. 1(9). С. 174–188. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2021-01-174-188> (авторський внесок – 50 %).
8. Федонюк С. Комунікаційні фактори білоруських протестів. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2020. 2(8). С. 83–99. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2020-02-83-99>
9. Федонюк С. Відкрите співробітництво як чинник соціального прогресу. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Міжнародні відносини*. 2018. 1 (374). С. 91–96. URL: <https://surl.li/mpkqma>

10. Федонюк С. Підстави менеджменту знань в умовах глобального масового співробітництва. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Міжнародні відносини*. 2017. 6(355). С. 83–89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnum_2017_6_16
11. Федонюк С. Реалізація політики ЄС у сфері відкритого співробітництва. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Міжнародні відносини*. 2017. 10. С. 85–89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnum_2017_10_16
12. Федонюк С. Інструменти масового співробітництва в українській революції гідності. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2015. 29–30. С. 190–195. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ippss_2015_29-30_26
13. Федонюк С., Стрілька О. Масове співробітництво як чинник революцій «Арабської весни». *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Міжнародні відносини*. 2014. 14. С. 120–123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnum_2014_14_22 (авторський внесок – 50 %).
14. Федонюк С. Краудсорсинг у європейських проектах політичної PR-комунікації. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Міжнародні відносини*. 2013. № 9. С. 77–83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnum_2013_9_18
15. Федонюк С. Підвищення значення соціальних медіа у PR-комунікації інституцій ЄС. *Науковий вісник Чернівецького університету. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини*. 2012. 607–609. С. 246–252. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvchnuipmv_2012_607-609_44
16. Федонюк С. The Development of e-Participation in the Official Public Communications in Ukraine. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Міжнародні відносини*. 2012. 21. С. 130–135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnum_2012_21_27
17. Федонюк С. «Хмарні» технології в електронному врядуванні. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Міжнародні відносини*. 2011. 20. С. 13–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnum_2011_20_5
18. Федонюк С. Радикально-транспарентний підхід у політичній PR-комунікації. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2011. 23–24. С. 106–109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ippss_2011_23-24_23

19. Федонюк С. Відкрите співробітництво у політичній комунікації. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2010. 21–22. С. 134–137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ippss_2010_21-22_27

Статті в іноземних наукових виданнях

1. Fedoniuk S. Communication in Mass Cooperation as a VUCA Factor in Modern Socio-Economic Shock. *The Copernicus Journal of Political Studies*. 2020. [S.l.]. N. 1. P. 145–157. ISSN 2299-4335. URL: <https://apcz.umk.pl/czasopisma/index.php/CJPS/article/view/CJPS.2020.008>
2. Fedoniuk S. Mass Collaboration as a Factor of the Ukrainian Revolution 2013–2014. *Language – Culture – Politics: International Journal*. 2018. Vol. 1. P. 209–218. URL: <https://surl.li/mhcoey>
3. Fedoniuk S. E-Participation as a factor of Europeanization in the context of European integration prospects of Ukraine. The Eastern Dimension of the United Europe. Political and economical aspects of the Eastern politics of the European Union. – *Region and Regionalism*. 2012. 11(2). P. 87–97. URL: <https://surl.li/odkqsz>
4. Федонюк С. Демократизація України: до природи соціальних потрясінь. *Wschodni Rocznik Humanistyczny*. 2017. Т. XIV, N 4. P. 95–114. ISSN 1731-982X <https://surl.li/zwzylc>

Монографії

1. Федонюк С. Архітектура нестабільності: колаборативна комунікація у VUCA-світі міжнародної політики. Луцьк: Вежа-Друк, 2025. 516 с. ISBN 978-966-940-685-9 URL: <https://surl.lu/zgbsbx>
2. Федонюк С. Міжнародні аспекти безпеки кіберпростору. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). Об'єм даних 4,72 Мб. ISBN 978-966-940-406-0 URL: <https://surl.li/bdeowi>

Розділи в монографіях

1. Карпчук Н. (ред.). *Стратегічні комунікації ЄС: протидія деструктивним впливам*. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. (Федонюк С. Стратегічні комунікації в контексті спільної безпекової політики ЄС. С. 195–209; Федонюк С. Стратегічні комунікації НАТО. С. 169–188; Федонюк С. Комунікації ЄС із країнами Східного партнерства. С. 188–194; Федонюк С. Кібербезпека в ЄС. С. 259–280). URL:

https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/22712/1/Strateg_kom_monogr.pdf

2. Fedoniuk S. Mass collaboration as a factor of information security of society and states. A. Mytko (Ed.). *International and national security: Politics, information, ecology, economy*: Collective monograph. Kyiv: MPBP «Hordon», 2018. P. 120–133. URL: <https://surl.li/vtujzd>
3. Федонюк С. Факторы общественной информационной коллаборации в украинской «Революции достоинства» в сравнении с предпосылками «Арабской весны» / Томаш Стемпневски, Анджей Шабацюк (ред.), *Український вопрос: безпека, економіка, суспільство*. Люблин: Изд-во Люблин. католич. ун-та Йоанна Павла II, 2017. С. 171–185. URL: <https://surl.li/klfmrg>
4. Федонюк С. Представницька е-демократія в європейському інформаційному просторі. Є. Б. Тихомирова (ред.). *Актуальні проблеми формування та розвитку європейського інформаційного простору*: кол. моног. Луцьк: ВМА «Терен», 2012. С. 158–198. URL: <https://surl.li/wwpkjw>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Федонюк С. Європейська інтеграція й VUCA-адаптація. *Актуальні проблеми європейської інтеграції України*: матеріали Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Луцьк, 25 верес. 2025 р.). Луцьк: Вежа-Друк, 2025. С. 125–126. URL: <https://surl.li/qzyhon>
2. Федонюк С. Колаборативна комунікація як чинник євроінтеграційної стійкості України в умовах глобальної нестабільності. *Європейська інтеграція України: виклики, досвід, перспективи*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 21 трав. 2025 р.). Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2025. С. 32–33. URL: <https://surl.li/ildzgx>
3. Федонюк С. Операціоналізація VUCA в контексті дослідження інформаційних загроз. *Зовнішнє інформаційне маніпулювання та втручання в умовах сучасних конфліктів*: матеріали інтернет-конф. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2025. С. 15–18. URL: <https://surl.li/ljjqa>
4. Федонюк С. Комунікаційний фактор VUCA в міжнародних відносинах. *Стратегічні комунікації в контексті безпекової політики: європейський і глобальний рівні*: матеріали інтернет-конференції. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2024. С. 6–10. URL: <https://surl.li/sgheor>

5. Федонюк С. Семантичний аналіз і штучний інтелект у дослідженнях міжнародних відносин: можливості та перспективи в умовах VUCA. *Актуальні проблеми міжнародних відносин і регіональних досліджень*: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Луцьк, 1 лист. 2024 р.). Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2024. С. 71–72. URL: <https://surl.lt/ufpumz>
6. Федонюк С. Комплексний підхід до стратегічних комунікацій НАТО. *Стратегічні комунікації в контексті безпекової політики: європейський і глобальний рівні*: матеріали інтернет-конференції. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2023. С. 14–18. URL: <https://surl.lu/vrjhzp>
7. Федонюк С. Застосування технології ChatGPT для інтен-аналізу й прогнозування в міжнародних відносинах. *Актуальні проблеми міжнародних відносин і регіональних досліджень*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Луцьк, 15 лист. 2023 р.). Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2023. С. 85–87. URL: <https://surl.li/olxtzs>
8. Федонюк С. Позичування Китаю щодо збройної агресії росії проти України на основі аналізу офіційної комунікації щодо взаємодії з головними міжнародними акторами. *Актуальні проблеми міжнародних відносин і регіональних досліджень*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Луцьк, 09 лист. 2022 р.). Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. С. 8–10. URL: <https://surl.li/zjumap>
9. Федонюк С. Стратегічне позиціонування політики України у сфері інформаційної (кібер)безпеки. *Актуальні проблеми зовнішньої політики України*: матеріали XV Міжнар. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених, Чернівці, 17 груд. 2021 р. Чернівці, 2021. URL: <https://surl.li/zkjjwfc>
10. Федонюк С. Масове співробітництво в хмарних проєктах електронного навчання. *Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі*: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. / М-во освіти і науки України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2021. С. 291–293. URL: <https://surl.li/sezqhy>
11. Федонюк С., Ткачук А. Фонд «руській мір» і просування ідеології кремля. *Стратегічні комунікації в контексті безпекової політики: європейський і глобальний рівні*: матеріали інтернет-конф. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. С. 60–66. URL: <https://surl.li/oahnng>
12. Федонюк С., Оліферук В. Концепції інформаційної безпеки провідних міжнародних акторів. *Актуальні проблеми міжнародних відносин і*

- регіональних досліджень*: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Луцьк, 6 груд. 2021 р.). Луцьк: Вежа-Друк, 2021. С. 155–159. URL: <https://surl.li/juzhmo>
13. Федонюк С. Collaborative OSINT. *Імплементация в Україні європейського досвіду інформаційно-комунікаційного забезпечення органів місцевої влади та самоврядування*: матеріали наук.-практ. інтернет-конф. (20 трав. 2016 р., м. Луцьк). Луцьк, 2016. С. 63–66. URL: <https://surl.li/xzobjr>
  14. Федонюк С. Деякі аспекти створення університетського інноваційно-посередницького центру на принципах відкритого співробітництва. *Стан та перспективи інноваційно-інвестиційного розвитку міста Луцька*: зб. наук. праць за матеріалами наук.-практ. конф. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. С. 41–44. URL: <https://surl.li/odprtf>
  15. Федонюк С. Розподілені проекти у міжнародній науковій співпраці університетів. *Міжнародна співпраця університетів як невід’ємна складова інноваційного розвитку вищої школи*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 16–18 трав. 2013 р.). Чернівці: Чернівець. нац. ун-т, 2013. С. 7–8. URL: <https://surl.li/hwnlno>
  16. Федонюк С. Радикальна прозорість у світовій та європейській практиці електронного врядування. *Інформаційне суспільство і влада*: зб. тез доп. 2-го Кіровоградського соц-екон. форуму (Кіровоград, 23–24 квіт. 2013 р.). Кіровоград, 2013. С. 129–131. URL: <https://surl.li/rgetrs>
  17. Федонюк С. Особливості регулювання транскордонних систем «хмарних обчислень» у Європейському Союзі. *Межрегиональное и приграничное сотрудничество*: матеріали междунар. науч.-практ. конф., Белгород, 8–12 апр. 2013 г. Белгород; Харків: ІД «Белгород» НІУ «БелГУ», 2013. С. 181–183. URL: <https://surli.cc/zgsicw>
  18. Fedoniuk S., Fedoniuk O. Open Collaboration Between Universities and Clients in the System of Technology Transfer. *Матеріали міжнародної українсько-японської конференції з питань науково-промислового співробітництва*. Одеса, 23–25 жовт. 2013 р. Одеса, 2013. С. 193–195. URL: <https://surl.li/gramau>
  19. Федонюк С. Університетський інноваційно-посередницький центр відкритого співробітництва. *Науковий парк та інноваційна інфраструктура університету як основа розвитку освіти і науки*: зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф. (4–5 жовт. 2013 р.). Луцьк:

- Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. С. 178–180. URL: <https://surl.lu/iurglk>
20. Федонюк С. Розвиток нормативної бази е-демократії участі в Україні. *Актуальні проблеми міжнародних відносин і зовнішньої політики країн світу*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Луцьк, 11–12 жовт. 2012 р. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. С. 55–57. URL: <https://surl.li/fvssxz>
  21. Федонюк С. Комуникативні рушії революцій. *Актуальні проблеми міжнародних відносин і зовнішньої політики країн світу*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Луцьк, 13–14 жовт. 2011 р. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. С. 194–196. URL: <https://surl.li/nrddwm>
  22. Федонюк С. Віртуальні соціальні мережі у формуванні територіальних спільнот. *Проблеми розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах*: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 14–15 жовт. 2010 р.). Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2010. С. 457–459. URL: <https://surl.li/swjhkk>
  23. Федонюк С. Перспективні мережні форми транскордонного співробітництва. *Проблеми розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах*: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., Луцьк, 15–16 жовт. 2009 р. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі українки, 2009. С. 192–194. URL: <https://surl.li/gnvjuo>
  24. Федонюк С. Відкриті ресурси як фактор глобалізації. *Європейська та євроатлантична інтеграція і транскордонне співробітництво*: тези доп. V Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих науковців, Луцьк, 15–16 трав. 2008 р.: в 2-х т. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. Т. 2. С. 256–258. URL: <https://surl.lu/fjeuoa>
  25. Федонюк С. Розвиток і перспективи європейського сектора соціальних мереж в Інтернеті. *Проблеми розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах*: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., Луцьк, 16–17 жовт. 2008 р. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. С. 232–235. URL: <https://surl.lu/lbrqca>

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

Статті в наукових виданнях України

1. Федонюк С., Цюпа І. Мережні комунікативні технології у виборчих проектах. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Міжнародні відносини*. 2009. № 11. С. 114–117. URL: <https://surl.lt/vfxrhk>
2. Федонюк С. Організаційні форми відкритого співробітництва. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Міжнародні відносини*. 2009. № 4. С. 267–274. URL: <https://surl.li/rspwss>
3. Федонюк С. Значення відкритих форм співробітництва для залучення зовнішніх ресурсів. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Міжнародні відносини*. 2009. № 3. С. 161–166. URL: <https://surl.lu/ifnquz>
4. Федонюк С. Розвиток концепції відкритої мережної економіки в умовах інформаційного суспільства. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2008. № 6. С. 133–137. URL: <https://surl.li/abisof>

Статті у виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science

1. Boiar A., Kytsyuk I., Dedelyuk K., Skorokhod I., Kukharyk V., Romaniuk N., Fedoniuk S. Robust Budgeting In International Unions. *Ad Alta*. 2022. Vol. 12. Issue 02 (12/02). P. 128–134. DOI: <https://doi.org/10.33543/1202> (WoS, ESCI).

Навчальні посібники

1. Федонюк С. Інформаційно-психологічні операції на геополітичній арені. Луцьк: Вежа-Друк, 2024. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). Об'єм даних 3,49 Мб. ISBN 978-966-940-578-4 URL: <https://surl.li/hzktim>
2. Федонюк С. Технології менеджменту знань і відкрите співробітництво. 2-ге вид., переробл. та доп. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). Об'єм даних 3,65 Мб. ISBN 978-966-940-516-6 URL: <https://surl.li/ordnmm>
3. Федонюк С. Міжнародна політика інформаційної (кібер) безпеки. 87 питань і відповідей. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). Об'єм даних 3,55 Мб. ISBN 978-966-940-515-9 URL: <https://surl.li/pkptqq>

4. Європейська інтеграція: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / Є 24 [С. В. Федонюк та ін.]; за ред. С. В. Федонюка, В. Й. Лажніка. Вид. 2-ге, переробл. й доповн. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. 760 с. ISBN: 978-966-600-493-5 (серія); ISBN: 978-966-600-531-4. URL: <https://surl.li/czrifw>
5. Гнидюк Н., Федонюк С. Розширення Європейського Союзу та досвід реформ країн ЦСЄ у контексті приєднання до ЄС / за заг. ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, О. Рудіка, Л. Прокопенка, В. Стрельцова. Київ: Вид-во «Міленіум», 2009. 354 с. ISBN: 978-966-8063-90-02. URL: <https://surl.lu/eauqxg>

Збірники наукових праць

1. Федонюк С. Комунікація відкритого співробітництва для університету. *Інноваційний університет і лідерство: проекти і мікропроекти – IV* / Т. Фініков, Р. Сухарські (ред.). Варшава: Fundacja «Instytut Artes Liberales», 2020. С. 177–188. URL: <https://surl.li/fbdtmh>

АНОТАЦІЯ

Федонюк С. В. Нестабільність і колаборативна комунікація в міжнародних політичних системах. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук за спеціальністю 23.00.04 – політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. – Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, 2025 р.

Дослідження спрямоване на пояснення нестабільності в міжнародних політичних системах через синтез підходів теорії міжнародних відносин із розглядом колаборативної комунікації як конститутивного механізму політичної дії, що може як посилювати, так і обмежувати нестабільність, дає відповідь на питання – який казуальний механізм пов'язує мережеву колаборативну комунікацію й соціально-політичні процеси в середовищі VUCA (волатильності, невизначеності, складності та неоднозначності) і як її ресурси дають змогу трансформувати нестабільність у потенціал адаптивного врядування та безпеки.

Мета дослідження – розробка й верифікація наукової моделі пояснення нестабільності міжнародних політичних систем у мережево опосередкованому

середовищі шляхом інтеграції вимірів VUCA з конфігураціями колаборативної комунікації, виявлення та пояснення інституційних і технологічних механізмів, за яких колаборативна комунікація переходить від дестабілізувальної дії до стабілізаційної й стає ресурсом міжнародної безпеки та міжнародного врядування.

Застосовано змішану методологію – кількісні індикатори для вимірювання компонентів VUCA й колаборативної комунікації, мережеве моделювання та кластеризацію для виявлення повторюваних сценарних конфігурацій, якісні процедури для реконструкції причинно-наслідкових ланцюгів, порівняльно-історичного аналізу в межах кейсів, відтворення каналів трансляції мережеских подій у зміни в міжнародних політичних системах.

Наукова новизна полягає в пропозиції концептуальної моделі мережево-медіатизованої нестабільності міжнародних політичних систем у призмі VUCA, у якій взаємодію вимірів волатильності, невизначеності, складності та неоднозначності пояснено через механізми колаборативної комунікації й інституційні відповіді держав і міжнародних організацій; пропозиції аналітичної моделі, що співвідносить мікрорівневі мережескі процеси з макрорівневими міжнародно-політичними наслідками; уведенні макропоказників реакції міжнародних політичних систем; розробленні та емпіричній верифікації сценарної типології міжнародно-політичної нестабільності на перетині мікродинаміки мереж і рівнів міжнародної реакції; обґрунтуванні концептів колаборативного комунікаційного потенціалу й комунікаційної дистанції як теоретичної основи моделювання процесів (де)ескалації в протестних і кризових екосистемах; формулюванні прикладних підходів до політики безпеки й зовнішньополітичного врядування в VUCA-середовищі.

Удосконалено теоретичне пояснення двовекторного впливу колаборативної комунікації; пояснювальну модель інституційних відповідей на мережескі імпульси; сценарний підхід до аналізу політичної нестабільності в міжнародних політичних системах.

Практичне значення полягає у створенні відтворюваного інструментарію для моніторингу та політичного проєктування у сфері міжнародної безпеки й зовнішньої політики – виявлення ескалаційних трендів і представлення їх у форматі, придатному для управлінських рішень, добору інструментів утручання відповідно до профілю події та очікуваного міжнародного резонансу.

Модель пропонує операційні способи зниження неоднозначності, моделювання сили й модальності впливів із вимірюваними ефектами в площинах стратегічних комунікацій та зовнішньої політики. Матеріали можуть бути інтегровані в програми дипломатичної й безпекової підготовки. Сукупно підхід дає змогу вибудувати безперервний ланцюг «діагностика – прогноз – політичне рішення» та може бути безпосередньо застосований органами державної влади й аналітичними центрами.

Особистий внесок здобувача полягає в обґрунтуванні концептуальної рамки мережево-медіатизованої нестабільності та призми аналізу «VUCA × Collaboration»; пропозиції й операціоналії вектора показників $\langle V, U, C, A; CD, RL, CE, Pi \rangle$ та макроіндикаторів IPR, GAI; розробленні типології сценаріїв нестабільності; виконанні кількісних розрахунків, мережевого й кластерного аналізу; інтерпретації результатів.

Ключові слова: міжнародні політичні системи; політична нестабільність; VUCA-середовище міжнародної політики; колаборативна комунікація; мережева колективна дія; міжнародна політична комунікація; стратегічні комунікації та політичні наративи; інформаційна та кібербезпека; дезінформація та гібридні загрози; протестні та революційні процеси; ескалація й деескалація міжнародних конфліктів; міжнародна та євроатлантична безпека; європейська інтеграція та розширення ЄС; глобальне врядування та легітимність; інституційні реакції міжнародних акторів.

ABSTRACT

Fedoniuk S. V. Instability and Collaborative Communication in International Political Systems. – Qualification Scientific Work (Manuscript).

Dissertation for the degree of Doctor of Political Sciences in specialty 23.00.04 – Political Problems of International Systems and Global Development. – Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, 2025.

The study aims to explain instability in international political systems through a synthesis of international relations theory approaches by conceptualizing collaborative communication as a constitutive mechanism of political action capable of both amplifying and constraining instability. It identifies the causal mechanisms linking networked collaborative communication with socio-political processes in a VUCA environment (volatility, uncertainty, complexity, and ambiguity) and

examines how its resources enable the transformation of instability into a potential for adaptive governance and security.

The aim of the research is to develop and empirically verify a scientific model explaining instability in international political systems within a network-mediated environment by integrating VUCA dimensions with configurations of collaborative communication. The study further identifies and explains the institutional and technological mechanisms through which collaborative communication shifts from a destabilizing to a stabilizing role, thereby becoming a resource for international security and governance.

A mixed-methods approach was employed, combining quantitative indicators to measure VUCA dimensions and components of collaborative communication; network modeling and clustering to identify recurring scenario configurations; qualitative procedures to reconstruct causal chains; comparative historical analysis across cases; and analytical tracing of the channels through which network events translate into changes in international political systems.

The scientific novelty of the study lies in the development of a conceptual model of network-mediated instability in international political systems through the lens of VUCA, in which the interaction of volatility, uncertainty, complexity, and ambiguity is explained via mechanisms of collaborative communication and the institutional responses of states and international organizations. The research further proposes an analytical model linking micro-level network processes to macro-level international political outcomes; introduces macro-level indicators of international political system responses; develops and empirically verifies a scenario-based typology of international political instability at the intersection of network microdynamics and levels of international response; substantiates the concepts of collaborative communication potential and communication distance as a theoretical foundation for modeling (de)escalation processes in protest and crisis ecosystems; and formulates applied approaches to security policy and foreign policy governance in a VUCA environment.

The study also advances the theoretical explanation of the dual-vector impact of collaborative communication, refines the explanatory model of institutional responses to network impulses, and further develops the scenario-based approach to analyzing political instability in international political systems.

The practical significance of the study lies in the development of a replicable analytical toolkit for monitoring and policy design in the fields of international security and foreign policy. The toolkit enables the identification of escalation trends

and their presentation in formats suitable for decision-making, as well as the selection of intervention instruments in accordance with the event profile and its expected international resonance.

The proposed model offers operational approaches to reducing ambiguity and to modeling the strength and modality of influence with measurable effects in the domains of strategic communication and foreign policy. The research outputs may be integrated into diplomatic and security training programs. Taken together, the proposed approach makes it possible to construct a continuous chain of “diagnosis – forecasting – policy decision” and can be directly applied by public authorities and analytical centers.

The author’s personal contribution consists in substantiating the conceptual framework of network-mediated instability and the analytical prism of “VUCA × Collaboration”; proposing and operationalizing the indicator vector $\langle V, U, C, A; CD, RL, CE, Pi \rangle$ and the macro-level indicators IPR and GAI; developing a typology of instability scenarios; conducting quantitative calculations, network and cluster analysis; and interpreting the results.

Key words: international political systems; political instability; VUCA environment of international politics; collaborative communication; networked collective action; international political communication; strategic communications and political narratives; information and cybersecurity; disinformation and hybrid threats; protest and revolutionary processes; escalation and de-escalation of international conflicts; international and Euro-Atlantic security; European integration and EU enlargement; global governance and legitimacy; institutional responses of international actors.

Підписано до друку 14.01.2025 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Обсяг 2,0 ум. друк. арк. 2.0 обл.-вид. арк.
Наклад 100 пр. Зам. № 3. Виготовлювач – Вежа-Друк.
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. +380669362549)

